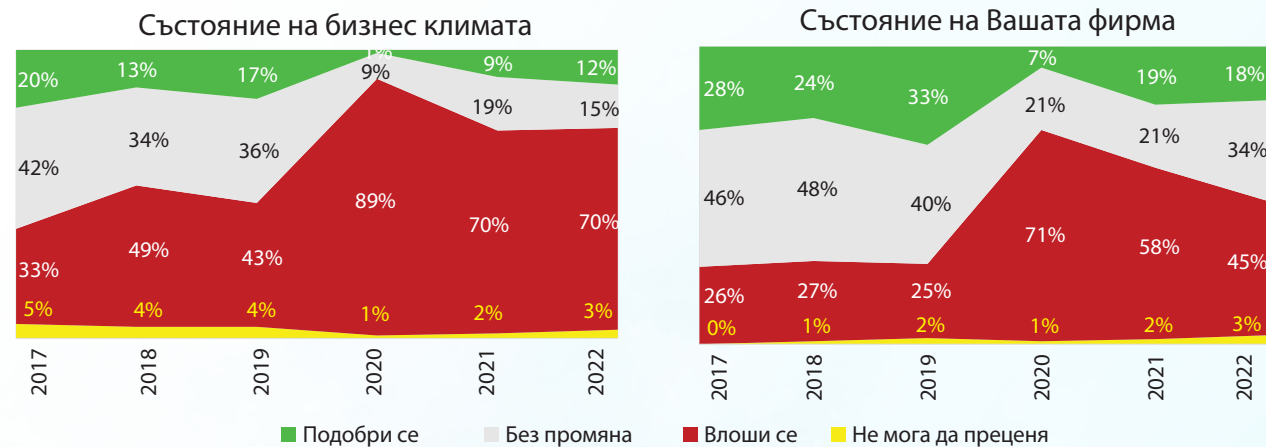

2022 ГОДИНА ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА БИЗНЕСА

КАК СЕ ИЗМЕНИ СПРЯМО ПРЕХОДНАТА ГОДИНА:

КАК СЕ ОТРАЗИХА ВИСОКИТЕ ЕНЕРГИЙНИ ЦЕНИ ВЪРХУ ВАШИЯ БИЗНЕС?

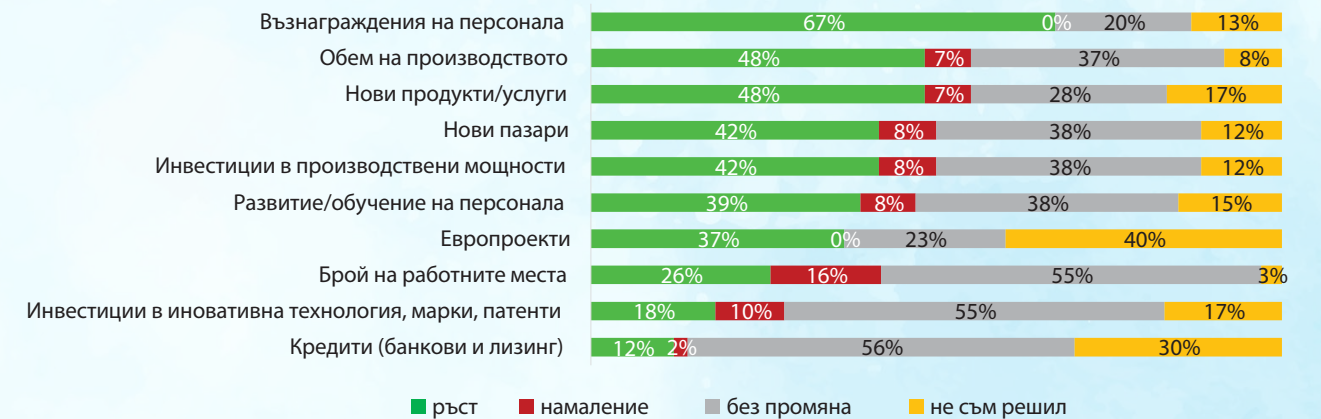
КАКВИ МЕРКИ ОТ СТРАНА НА ДЪРЖАВАТА ОЧАКВАТЕ КАТО ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РАСТЯЩИТЕ ЕНЕРГИЙНИ ЦЕНИ?

КАКВИ СА ОЧАКВАНИЯТА ВИ ЗА 2023 Г. ПО ОТНОШЕНИЕ НА:

КАКВИ СА НАМЕРЕНИЯТА ВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВАШАТА ФИРМА ПРЕЗ 2023 Г.?

На 12 декември 2022 г., БСК представи резултатите от традиционното си онлайн-допитване до членовете на Камарата, проведено в периода 5 ноември – 1 декември 2022 г. сред 796 микро-, малки, средни и големи предприятия от цялата страна и от всички сектори на икономиката.

Проучването се осъществява за 18-та поредна година, а целта е да се изследва състоянието на бизнеса в настоящите макроикономически условия. Основните теми са свързани с отражението на политическите процеси в международен и национален план върху бизнеса в България, както и с бизнес планирането за следващата календарна година. Тази година специален акцент е поставен върху отражението върху бизнеса на енергийната криза и войната в Украйна.

ОЦЕНКИТЕ

Участниците в анкетата дават преобладаващо негативна оценка и на състоянието на бизнес климата, и на състоянието на собствените им фирми. Спрямо предходната година има едва забележим оптимизъм в оценките, но ефектите от кризата са силно видими.

ПРОГНОЗИТЕ

В миналогодишното проучване на БСК най-сериозните притеснения на анкетираните бяха по отношение очакванията за драстичен ръст на цените на енергийните ресурси и суровините, и инфлацията – както в национален, така и в световен мащаб. За съжаление, тези прогнози се сбъднаха и това е основната причина

ОЦЕНКИТЕ

Участниците в анкетата дават преобладаващо негативна оценка и на състоянието на бизнес климата, и на състоянието на собствените им фирми. Спрямо предходната година има едва забележим оптимизъм в оценките, но ефектите от кризата са силно видими.

ПРОГНОЗИТЕ

В миналогодишното проучване на БСК най-сериозните притеснения на анкетирани бяха по отношение очакванията за драстичен ръст на цените на енергийните ресурси и суровините, и инфлацията – както в национален, така и в световен мащаб. За съжаление, тези прогнози се сбъднаха и това е основната причина едва доловимият оптимизъм от края на 2021 г. да излезе. Година по-късно отново нагласите на бизнеса са по-скоро за запазване или влошаване на икономическите показатели, отколкото за позитивно развитие.

Рисковете пред развитието на българската икономика мнозинството от анкетирани виждат в очакван ръст на цените, фискалната и регулаторна тежест, и инфлацията. Притесненията у бизнеса се коренят основно в продължаващата (и с необозрим във времето край) икономическа и енергийна кризи, провокирани преди всичко от военния конфликт в Украйна, а в национален план проблем създават политическите турбуленции, които водят след себе си нестабилност и неяснота, невъзможност за прогнозируемост и планиране.

ПРЕЧКИТЕ

Като най-големи пречки пред бизнеса анкетирани посочват липсата на работна ръка и често променящата се нормативна уредба, следвани от бюрокрацията, регулаторната тежест и липсата на електронно правителство.

За преобладаващата част от анкетирани високите цени на суровините, материалите и енергийните ресурси създават сериозни проблеми, което ги принуждава да увеличават крайните цени на продукцията си и да съкращават разходи.

Плановите за увеличение на минималната работна заплата в най-голяма степен се отразяват върху инфлационните процеси – почти половината анкетирани заявяват, че ще калкулират този допълнителен разход към цените на стоките и услугите.

ПОКАЗАТЕЛИТЕ НА ФИРМИТЕ

Натрупалите се през последните 2-3 години множество кризи неминуемо се отразиха върху показателите на фирмите, като всички те бележат драстични спадове спрямо предкризисната 2019 г. Намаляват обемите на производството и продажбите, както и външните пазарни

ри. Най-малко засегнати са заплатите, които през 2022 г. се увеличават в 76% от фирмите.

ДОБРИТЕ НОВИНИ

Положителна новина е, че спрямо 2021 г. през настоящата година е налице леко подобрене по отношение спада в **производството и продажбите**. Подобрене има и при **инвестициите**, вкл. в човешки ресурси, нови продукти и нови мощности.

В групата на добрите новини попада и намалението на **задълженията** към финансови институции и към бюджета, но се увеличават задълженията към контрагенти и към персонала. Заедно с това, сериозно намаляват случаите на **просрочени** несъбрани вземания от контрагенти. Предполагамата причина за това е въведената по-строга финансова дисциплина в условията на криза. През последните три години интересът към участие в **обществени поръчки** намалява спрямо предходните периоди, като през 2022 г. едва 14% от анкетирани са участвали в подобни конкурси. Трябва да се отбележи намаляването на некоректните/незаконни практики в сферата на обществените поръчки, най-вече сериозният спад на необоснованите обжалвания, подмяната на подизпълнители и забавените разплащания от страна на възложителите.

Сред положителните изводи трябва да се добави и повишаването на дела на анкетирани, които одобряват присъединяването на България към **Еврозоната**. Расте и информираността по отношение на **Националния план за възстановяване и устойчивост и Европейския зелен пакт**.

ПЛАНОВЕТЕ

Очакванията за покачване на цените и, по-конкретно – на цената на труда, кара повечето работодатели (67%) да включват в плановите си за 2023 г. ръст на възнагражденията.

В отговор на икономическата криза, почти половината от анкетирани планират намаляване на цените на производствените продукти/услуги.

Сред анкетирани планират намаляване на цените на енергийните ресурси и суровините.

В условията на криза, почти половината от анкетирани планират намаляване на цените на производствените продукти/услуги.

БСК СТАТИРА СОБСТВЕН ИНДЕКС НА БИЗНЕС КЛИМАТА – BIA INDEX

На база провежданите през годините проучвания, **Българската стопанска камара стартира собствено изследване на бизнес климата - BIA Index.**

Индексът на БСК показва следното:

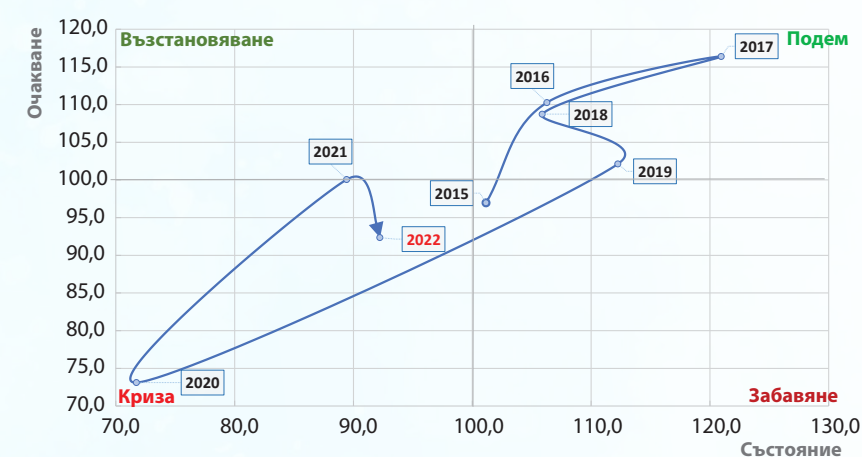
- Наблюдава се динамика в съотношенията на настоящата ситуация и очакването на бизнеса. Периоди на „оптимизъм“ се редуват с такива на по-песимистични настроения.
- Положителната оценка за състоянието на икономиката между 2016 и 2019 г. е грубо прекъсната от световната пандемия през 2020 г. и последвалата рецесия в резултат на наложителните ограничителни мерки, затруднената дейност и частично затваряне

Година	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BIA INDEX	109,3	119,8	108,3	108,1	73,1	95,5	93,2
Бизнес очакване за следващата година	113,7	120,0	112,1	105,3	75,4	103,2	95,2
Оценка на състоянието на икономиката	105,1	119,6	104,7	111,0	70,9	88,4	91,2

Следващата диаграма изобразява текущата ситуация спрямо очакванията – преминава през квадранти, обозначени с различните фази: „възстановяване“, „подем“, „забавяне“ и „криза“. Графиката показва, че:

- От 2016 г. следва 4-годишен цикъл на подем до 2019 г., достигащ своя връх през 2017 г.

на част от предприятията в страната, нарушените канали за доставки и т.н.

- През 2020 г. очакванията за развитието и оценката за състоянието на икономиката от страна на бизнеса достигат историческо дъно, съизмеримо с кризата от 2008-2010 г.
- През 2021 г. започва постепенно възстановяване и в двата компонента. Но докато оценката за състоянието на икономиката се подобрява през 2022 г., очакванията на бизнеса за следващата година се влошават, в резултат на новите влияещи фактори като геополитическата ситуация в Европа, шоковото нарастване в цените на енергоносителите и суровините, политическата нестабилност и т.н.

През 2020 г. настъпилата пандемия от COVID-19 хвърля страната в екстремна за наблюдавания период ситуация на криза.

- Започналото през 2021 г. възстановяване е прекъснато през 2022 г., когато според проучването на БСК страната отново навлиза в кризисната зона